

Länsstyrelsen
Blekinge

Bevarandeplan för Natura 2000-område

Grimsmåla SE0410122

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av ekologiskt värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska bland annat underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller för att skydda utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samrådövte

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27–29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden är det lämpligt att ha en dialog med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder är Skogsstyrelsen tillsynsmyndighet. Mer information finns på Länsstyrelsens webbplats. Det går också bra att kontakta Länsstyrelsen eller en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Innehåll

<i>Naturtyper och arter som ska bevaras i området</i>	2
<i>Bevarandesyfte</i>	3
<i>Beskrivning av området</i>	3
<i>Vad kan påverka negativt</i>	4
<i>Bevarandeåtgärder</i>	7
<i>Uppföljning av naturtyper och arter</i>	9
<i>Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet</i>	10
3260 - Mindre vattendrag	10
4030 - Torra hedar	12
6270 - Silikatgräsmarker	13
6410 - Fuktängar	14
9070 - Trädklädd betesmark	15
9080 - Lövsumpskog	16
1029 - Flodpärlmussla, Margaritifera margaritifera	17
1355 - Utter, Lutra lutra	19
<i>Dokumentation</i>	21
<i>Bilagor</i>	22

Andreas Skarmyr och Ulrika Widgren

Bevarandeplan för Natura 2000-område SE0410122 Grimsmåla

Kommun: Karlshamn

Områdets totala areal: 10,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2022-03-17

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2022-03-21

Markägarförhållanden:

Privat, staten

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut

M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

3260 - Mindre vattendrag

4030 - Torra hedar

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

1029 - Flodpärlmussla, *Margaritifera margaritifera*

1355 - Utter, *Lutra lutra*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Grimsmåla bidrar till att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

I Grimsmåla är de prioriterade bevarandevärdena fuktängar och torra hedar, trädklädd betesmark med inslag av hamlingspräglade ädellövträd, samt lövsumpskogen med myrlilja. Till de prioriterade bevarandevärdena hör också det mindre vattendraget Mieån med dokumenterad förekomst av flodpärlmussla och utter. Grimsmåla är ett representativt exempel på äldre tiders småskaliga odlingslandskap i Mieåns dalgång.

Beskrivning av området

Grimsmåla ligger i Mieåns dalgång i västra Blekinges skogsbygder och utgörs av ett mindre avsnitt av dalgångens ålderdomligt präglade kulturlandskap. Grimsmåla ligger precis ovanför högsta kustlinjen. Natura 2000-området genomkorsas av Mieån, som bland annat hyser den rödlistade flodpärlmusslan (starkt hotad). Grimsmåla omfattas av ett naturreservat med samma namn, som ursprungligen skyddades för sina geovetenskapligt värdefulla isälvsavlagringar, med välbevarade åsformationer och terrassbildningar, samt för dess ädellövskog. Naturreservatet är större än Natura 2000-området och hela reservatet bör införlivas i Natura 2000-område. De delar inom naturreservatet som ligger utanför Natura 2000 omfattar en areal på 10 hektar med näringsfattig ekskog, lövsumpskog skog, samt Vångagylet. Marken ägs av staten och är naturreservat sedan år 2010.

Del av Mieån ingår i Natura 2000-området och omges i området av fuktäng (åmad), öppen betesmark och triviallövskog. Markerna har historiskt nyttjats som slåttermarker, men betas nu. I fuktängen växer såväl blåtåtel som hirsstarr, men även rikligt med pors. Utöver pors finns även björk, al, apel, ask (starkt hotad), gran, en och videarter i träd- och buskskiktet. Även ängsruta, flaskstarr, fackelblomster, ältranunkel, kransmynta och bunkestarr är noterade i området. Mieån har ett klart vatten med mindre grumling och svagare färg än många jämförbara vattendrag. Ån inom vattenförekomsten är kraftigt fragmenterad genom flera dammar som utgör vandringshinder för limniska arter. Ån har använts som flottled och stora delar av vattendraget är rensat och kanaliserat, så även i Grimsmåla, vilket begränsar livsmiljön för strömlevande arter som öring och flodpärlmussla. Mieån som flottled skapades till stora delar på 1700-talet under Kronans försorg, men rensningar har genomförts i omgångar under flera hundra år. Just flottledslämningarna har kopplingar till Världsarvet Karlskrona och flera av dem har högt kulturhistoriskt värde. De utgör fornlämningar och det krävs tillstånd för ingrepp i eller vid dessa. Andra rensningar i Mieån är gjorda så sent som på 1980-talet och saknar kulturhistoriskt värde. I Mieån, strax norr om Loberget sågs spår av utter (nära hotad) i januari år 2021. Den för mindre vattendrag (3260) typiska arten tjockskalig målarmussla, rödlistad som starkt hotad, har hittats i södra delarna av Mieån i juni 2021. Bevarandet av arten kräver ett väl fungerande vattendrag.

I Grimsmåla finns ett flertal kulturhistoriska spår och lämningar från äldre tiders nyttjande. Här finns äldre husgrunder med kvarstående kulturväxter, terrasserade före detta åkrar med odlingsrösen, en tjärdal och linbastu. Öster om gamla Tingsrydsvägen, som genomkorsar området, finns ett mindre område i norr som fortfarande hävdas genom slåtter med efterbete. De låglänta markerna övergår därefter i en sluttning, vars norra delar karaktäriseras av en blandlövhage med ek, lönn, ask (starkt hotad), avenbok, björk, al, fågelbär, apel och hassel. Det finns inslag av hamlade träd, främst ask. Här finns även en källa med rik förekomst av bäckbräsma. I såväl de öppna som de trädklädda betesmarkerna öster om ån finns en del igenväxningsvegetation.

Väster om Mieån finns ett myr- och sumpskogsområde, där bland annat myrlilja påträffats. Mer höglänta, torrare delar karaktäriseras av isälvsavlagringar med dödisgröpar och åsbildningar. Delar av skogen är klassad som naturvärdesobjekt av Skogsstyrelsen. I området förekommer fåglar som möjligen häckar, däribland sångsvan, spillkråka (nära hotad), storlom, trädlärka och törnskata. Övriga naturvårdsintressanta fåglar som setts i området är bland annat större hackspett, mindre hackspett (nära hotad), rörhöna, morkulla, skogssnäppa och nötkråka. Dessa arter är beroende av vatten/våtmarker eller öppna ängs- och hagmarker. Sumpskog och svämlövskog med död ved är viktiga biotoper för exempelvis spillkråka och skogssnäppa. Skogen domineras av ek, tall och avenbok, samt en del gran. Den är delvis utglesad och målsättningen är att bete ska återupptas i området och markerna utvecklas till trädklädda betesmarker. Skalbaggen smalvingad blombock (nära hotad) har tidigare påträffats i området. Det är gott om vildsvinsbök både i skog och gräsmark. En liten svämö i ån mitt i området samt en remsa väster om ån söder om svämön utgörs av fuktiga miljöer med al och björk, samt inslag av gran och enstaka tall och pors. Grova och gamla träd saknas och förekomst av död ved är liten. Marken är på sina håll försumpad med bottenskikt av Sphagnum. I fältskiktet dominerar olika gräs med inslag av älggräs. Rensning, rätning och enstaka dike påverkar svämningen. De trädklädda svämmiljöerna förväntas med tiden utveckla värden som svämlövskog efter restaurering av vattendraget.

Del av Grimsmåla Natura 2000-område ligger inom vattenförekomst Mieån: Långasjön-Mien (MS_CD: WA79537105) och utpekad som skyddat område enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Åtgärder och verksamheter i vattenförekomsten, både uppströms och nedströms Grimsmåla kan ha påverkan på möjligheterna att uppnå bevarandemålen. På samma sätt kan åtgärder och verksamheter i den uppströms liggande vattenförekomsten Mien (MS_CD: WA54140446), samt de nedströms liggande förekomsterna Långasjön (MS_CD: WA39298491) och Mieån: Östersjön-Långasjön (MS_CD: WA23017508) ha påverkan på möjligheten att uppnå syftet med området. Grimsmåla omfattas av vattendirektivets artikel 6, bilaga IV (Direktiv 2000/60/EG) eftersom Natura-området är fastställt till skydd för arter och livsmiljöer där bevarandet och förbättrandet av vattnets status är en viktig faktor för utpekade arters och livsmiljöers tillstånd.

Med stöd från Karlshamns kommun och lokala intressen föreslogs inom ramen för regeringsuppdrag år 2015, hela Mieån från länsgränsen i norr till dess mynning i havet att ingå i Natura 2000. Regeringen har ännu inte fattat beslut om det förslag som lämnades in. Denna bevarandeplan omfattar inte den föreslagna utvidgningen.

Vad kan påverka negativt

Natura 2000 innebär ett förbud mot försämring för arter och livsmiljöer (artikel 6.2 i art- och habitatdirektivet). Ingen försämring får ske med utgångspunkt från den status arter och livsmiljöer i Natura 2000-områden hade vid utpekandet, eller från statusen efter det att förbättringar skett. Förbudet mot försämring innefattar inte krav på förbättring men pågående långsamma försämringar faller in under förbudet att försämma. Detta gäller även för verksamheter som pågick när området pekades ut till Natura 2000-nätverket. En verksamhet får inte orsaka störning som kan få betydande konsekvenser för områdets bevarandemål.

Hela området

- Konkurrens från för området främmande arter eller stammar, eller påverkan av sjukdomar eller skadeorganismer. Till exempel askskottsjukan, som försvagar och dödar askar och jätteloka som redan förekommer i området.
- Igenväxning och beskuggning av äldre, grova träd eller andra värdefulla träd eller buskar som kräver mer öppna förhållanden.
- Konkurrens av gran i skogen och det öppna betade markerna.

- Skogsbruk utan tillräcklig naturhänsyn i anslutning till Grimsmåla. Exempel på skogsbruksåtgärder som kan påverka området är markavvattning, dikning, markberedning, främmande trädslag, virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon vilket kan skada förnaturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi och påverkan på vattnets kvalitet.
- Fragmentering av biotoper, såväl inom som i anslutning till området, som till exempel leder till minskad kontakt mellan områden och ökad kanteffekt på mindre objekt, samt försämrade spridningsmöjligheter för arter med begränsad spridningsförmåga.
- Direkt eller indirekt tillförsel av näringsämnen, jordförbättrings- eller bekämpningsmedel som kan missgynna eller vara skadligt för områdets skyddsvärda arter, till exempel genom tillskottsutfodring eller avmaskning av betesdjur, eller kalkning av naturligt sura marker eller vattenmiljöer.

Skog

- Föryngring av gran i områdets ädellövskog. Inväxning med gran är ett allvarligt hot mot naturtypen. På sikt kommer ett ökande graninslag att ändra dess strukturer och funktioner så att naturvärden, som till stor del är knutna till kontinuitet av lövträd, missgynnas.
- Alsjuka (*Phytophthora sp*) har påträffats i Ronnebyån och Lyckebyån och kan utgöra ett hot även längs andra vattendrag i länet.

Ängs- och betesmarker

- Minskat eller upphört slåtterbruk (inklusive fagning och efterbete) i slåtterängarna, vilket leder till igenväxning med buskar och träd och utarmning av den slåtterhävds-gynnade floran och faunan.
- En felaktig skötsel av slåtterängarna, till exempel användning av icke skärande redskap eller förtidig slåtter.
- Inväxande gran i trädklädd betesmark.
- Upphörd hamling, som förändrar trädens kronutbredning samt minskar förutsättningarna för trädstammarna att uppnå hög ålder, vilket i sin tur har en negativ påverkan på kryptogamer och vedinsekter knutna till denna typ av livsmiljöer.
- Tillförsel av gödningsmedel eller tillskottsutfodring av betesdjuren, som ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran, samt kan öka näringstillförseln till vattnet.
- Minskat eller upphört bete i beteshävdade marker, vilket leder till igenväxning av såväl öppnasom trädbärande marker.
- Bete med fel djurslag, felaktigt betetryck eller bete vid fel tid, kan hota naturvärden i området. Till exempel hästar som gnager barken på skyddsvärda träd eller intensivt färbete i fjärilsbiotoper eller blöt mark, där fåren ofta undviker att beta.
- Bökande vildsvin i sådan omfattning att det påverkar floran och hävden.
- Otillräckliga översvämningar bidrar till ökad igenväxningsvegetation, vilket hotar insekter och vadarfåglar som är beroende av hävd och svämning.
- Avmaskning av betesdjuren under eller strax före betessläpp, med avmaskningsmedel som kan vara skadligt för områdets insektsfauna.
- Spridning av jätteloka och andra invasiva arter i området. Jätteloka är listad på EU:s förteckning över invasiva främmande arter. Markägare har ett ansvar att bekämpa växten. Jättelokan bildar täta bestånd som konkurrerar ut andra växter och djur. Jättelokan konkurrerar ut naturliga växter och djur och kan även skapa erosion i strandlinjen, vilket kan ge ändrade flöden och ökad sedimentation nedströms i vattendraget. Jättelokan påverkar friluftslivet och markanvändningen negativt vilket kan få ekonomiska konsekvenser.

Mindre vattendrag, flodpärlmussla och utter

Generell påverkan

Vattendraget, flodpärlmussla och utter inom Grimsmåla påverkas av vad som sker i strandzonen och i såväl uppströms som nedströms belägna vattenområden, samt tillrinnande biflöden och källflöden även utanför området.

- Åtgärder eller verksamheter i eller i anslutning till ån som riskerar att förändra åns hydrologi, vilket resulterar i exempelvis uteblivna eller för kortvariga högflödesperioder, lågflöden eller snabba flödeförändringar som riskerar att skada vattendragets typiska arter. Vattenreglering, som leder till förändrad hydrologisk regim, kan även ha negativ effekt på utter, främst i begränsning av utterns tillgång till fisk som föda.
- Vandringshinder i ån och i anslutande vattendrag, vilka orsakar försämrad spridningsmöjlighet och reproduktion för åns arter. Flodpärlmusslan är beroende av en reproducerande stam av lämplig värdfisk.
- Dämningar, vilka påverkar vattenflödet, förändrar hydrologin och stör livsmiljön för flera arter exempelvis genom att skapa brist på strömvattenmiljöer och påverkan på temperatur och syresättning.
- Återkommande snabba flödesförändringar exempelvis på grund av korttidsreglering.
- Rensning i åfåran, vilket förändrar livsmiljön för strömlevande arter och påverkar födosök för till exempel utter.
- Vattenuttag, särskilt under sommarmånaderna, med påföljande lågt vattenflöde, utgör risk för högre vattentemperatur, lägre syrgashalt samt i värsta fall torrläggning, vilket påverkar flera arter i vattendraget. Till exempel kan bevattningsuttag uppströms Grimsmåla vid lågt vattenflöde försämra överlevnaden hos flodpärlmussla och öring på grund av förhöjd vattentemperatur samt en minskad utbredning av lämplig livsmiljö på grund av uttorkning.
- Klimatförändring, vilken leder till fler extremt höga eller extremt låga flöden och därmed ökar risken för uttorkning.
- Invasiva arter i vattnet till exempel sjögull och vattenpest, men också jätteloka, gul skunkkalla och jättebalsamin som växer i strandzonen konkurrerar med inhemska arter och kan sprida sig vidare via vattendraget.
- Vägbroar utan faunapassager, som leder till ökad risk att utter blir överkörd.

Vattenkvalitet

- Försurning av vattendraget, vilket kan leda till ökad risk för exponering av giftiga metaller samt utarmning av fisk- och musselbestånd. Musslorna är beroende av kalk för skalbildningen och deras värdfisk påverkas negativt på flera sätt vid försurning.
- Humifiering och grumling, vilket kan leda till förändrade ljus- och syrgasförhållanden, vilket missgynnar både musslor och öring, vilka kräver rena och syrerika bottenar för att inte småmusslor och fiskrom ska kvävas. Grumling kan orsakas av till exempel grävarbeten, hårdgörning av ytor, täkt, rensning av diken, skyddsdikning, körskador, skogsavverkning med otillräcklig kantzon mot vattendraget eller mot tillrinnande vatten, liksom av jordbruk med otillräckliga skyddszoner mot vattendraget och dess tillrinningsområde. Humifiering kan även orsakas av en storskalig övergång till barrskogsbruk i avrinningsområdet och kantzoner utan dominans av lövträd, örter och buskar.
- Intensivt jordbruk med markavvattning och regelbunden rensning av diken eller omfattande bete nära vatten i tillrinningsområdet kan förutom grumling orsaka läckage av närings- och bekämpningsmedel.
- Miljögifter som stör vattenlevande arters reproduktion och kan leda till direkt förgiftning, minskad fertilitet och ökad dödlighet vilket direkt eller indirekt kan påverka typiska arter som utter, öring och flodpärlmussla.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, till exempel avlopp.

Fiskets påverkan

- Fiskodling kan orsaka tillförsel av gödande ämnen samt spridning av sjukdomar och främmandearter eller fiskstammar.
- Dämning eller avspärningar av åfåran för fiskodling, för att hålla kvar fisk eller för att avledavatten till fiskedammar kan leda till brist på strömvattenmiljöer och utgöra vandringshinder.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för intensivt i förhållande till åns produktionsförmåga.
- Utsättning och rymning (både illegal och legal) av främmande arter eller fiskstammar kan ändrakonkurrensförhållanden, sprida smitta och orsaka genetisk försämring.

Skogsbruksåtgärder

Skogsbruksåtgärder utan tillräcklig naturhänsyn i anslutning till vattendraget kan ha negativ påverkan på svämlövskogen och beskuggning av vattendraget, vilket leder till temperatur- och syreförändring. Funktionella kantzoner med träd och buskar i strandkanten är en viktig livsmiljö för bland annat fåglar och trädrötter kan bidra med gömställen och variation i vattenmiljön. Träd minskar även risken för erosion i brinkarna och skuggar vattendraget. Ved som hamnar i vattendraget ger gömställen för fisk och bottenlevande djur. Löv och insekter som faller ner i ån blir till föda för vattenlevande organismer.

- Skogsbruksåtgärder som avverkning, markberedning, anläggning av vägar och dikningsåtgärder utan tillräcklig naturhänsyn längs vattendraget och inom dess tillrinningsområde kan leda till körskador, grumling och igenslamning av bottnar, tillförsel av kvicksilver och näringsämnen samt oljespill.
- Brist på död ved, vilka är viktiga miljöer för vattenlevande arter. Död ved ger skydd för rovdjur, ökar antalet livsmiljöer, fångar in löv vilket utgör föda för smådjur samt minskar vattenhastigheten vilket gynnar födosök hos bland annat fiskar.
- Omställning från lövskog till barrskog bidrar till en ökad försurning och brunifiering av vattendraget.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

Hela området

Grimsmåla är avsatt som naturreservat sedan år 1979, med ett uppdaterat beslut i samband med en utvidgning år 2010, och skyddas enligt 7 kap. 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Det finns även en uppdaterad skötselplan för naturreservatet från år 2010. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen Blekinge.

Vattendraget

- Natura 2000-områden är upptagna som skyddade områden enligt vattendirektivets artikel 6, bilaga IV (Direktiv 2000/60/EG).
- Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten fastställs med stöd av 5 kap. miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet. Vid beslut om MKN för vattenförekomster där Natura 2000-områden ingår ska bevarandemålen för Natura 2000-områdena beaktas. De särskilda krav för olika parametrar och kvalitetsfaktorer som behöver ställas för att bevarandemålen ska kunna uppnås och som påverkar MKN beskrivs i motiveringen till den övergripande miljökvalitetsnormen för vattenförekomsten. Enligt 5 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) får heller inte en verksamhet eller åtgärd inte tillåtas, som ger upphov till försämring av vattenmiljön eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en MKN.

Ängs- och betesmarker

Miljöersättning för bevarande av betesmarker enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014- 2020 (förlängt av EU genom programändring för år 2021-2022) finns i området.

Flodpärlmussla och utter

- Flodpärlmusslan är fridlyst enligt §5 Artskyddsförordningen (2007:845). Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet att för fångst eller dödande använda medel eller metoder som inte är selektiva och som lokalt kan medföra att populationen av arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning.
- Uttern är fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Enligt artskyddsförordningen är det inte tillåtet att avsiktligt fånga, döda eller störa uttrar. Det är ej heller tillåtet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden.

Behov av åtgärder

Skyddet av hela Mieån behöver stärkas så att åns kärnvärden bevaras långsiktigt. Grimsmåla behöver en fördjupad naturtyps- och naturvärdesinventering, med avseende på karaktäristiska och typiska arter samt strukturer och funktioner. Skötselplanen för naturreservatet behöver uppdateras.

Skog

- Det behövs återhamling och friställning av tidigare hamlade träd och unga träd behöver nyhamlas. Eventuellt behövs även nyplantering av framtida hamlingsträd.
- Ökad konnektiviteten mellan vattendraget och skog som kan utvecklas till svämlövskog behövs. Förbättrad sidledes konnektivitet kan uppnås genom att stängda sidofårar öppnas och genom att rensvallar tas bort helt eller delvis och återförs till vattendraget.

Ängs- och betesmarker

- Betetrycket är lågt i såväl de öppna, som de trädbärande hagmarkerna och behöver förbättras. Igenväxningsvegetation behöver röjas bort och ohävdarter bekämpas. I de öppna gräsmarkerna behöver även träd- och buskskikt bitvis glesas ut.
- Jätteloka behöver bekämpas i delar av betesmarken där den finns inom reservatet men även på intilliggande fastigheter.
- Naturvårdsåtgärder och punktvis röjning kring skyddsvärda träd och vid kulturhistoriska lämningar, såväl inom gräsmarkerna som i skogarna behövs.
- Risker för skador i betesmark och slåtteräng genom vildsvinsbök behöver hanteras.

- Ökad konnektiviteten mellan vattendraget och fuktängen genom att åtgärder som främjar sidledes konnektivitet är nödvändigt exempelvis genom att stängda sidofåror öppnas och genom att rensvallar tas bort helt eller delvis och återförs till vattendraget.

Mindre vattendrag, flodpärlmussla och utter

- Fortsatt arbete med åtgärder i hela vattenförekomsten *Mieån: Långasjön-Mien* för en god konnektivitet och återställning av strömmande och forsande sträckor. Åtgärder i hela vattenförekomsten är nödvändigt för att uppnå gynnsamt bevarandetilstånd för utpekade livsmiljöer, flodpärlmussla och utter i Grimsmåla. I synnerhet gäller detta den kraftigt rensade sträckan mellan Grimsmåla och Dalfors, dämningen och vandringshindret vid Dalfors, samt vandringshindret vid Dannemark, strax nedströms Grimsmåla. Detta är en prioriterade åtgärder.
- Återföring av stenmaterial från rensvallarna utmed hela eller delar av sträckan för att skapa förutsättningar för återkommande svämning av fuktäng och skog som kan utvecklas till svämlövskog, samt bidra till en mer varierad struktur avseende bottensubstrat och strandflikighet.
- Restaurering av livsmiljöer för öring och flodpärlmussla i delar av vattenförekomsten som påverkats av rensning är nödvändigt för att nå gynnsamt bevarandetilstånd för flodpärlmussla inom Grimsmålas del av Mieån. Detta är en prioriterad åtgärd.
- Inventering av utterpassager vid vägbroar. Där det idag saknas lämpliga faunapassager för utter vid vägbroar ska sådana anläggas.
- Fortsatt kalkning och effektuppföljning är nödvändigt för att motverka den mänskligt orsakade försurningens negativa konsekvenser. Flodpärlmusslor är känsliga för sänkningar i pH och därför måste doseringen av kalk även i framtiden anpassas till dem.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målandikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Det är dessa målandikatorer som följs upp. Syftet är att genom uppföljningen undersöka om området förvaltas med rätt åtgärder så att utpekade naturtyper och arter når gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

3260 - Mindre vattendrag

Areal: 0,59 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,67 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Vid sjön Mien börjar Mieåns huvudfåra sitt lopp mot Östersjön. Tack vara den stora och djupa sjön med lång uppehållstid för vattnet skapas förutsättningar för ett klart vatten med mindre grumling än många jämförbara vattendrag. Mieån rinner genom en markerad sprickdal med olika terrängtyper. Överst består terrängtypen av ett kullrigt plåtåområde rikt på små sjöar som sedan övergår till ett kuperat dallandskap, också rikt på små sjöar. Sista biten rinner Mieån genom ett sjöfattigt kustland. Mieån är kraftigt fragmenterad genom flera dammar som utgör vandringshinder för limniska arter. Ån har använts som flottled och stora delar av vattendraget är rensat och kanaliserat vilket försämrat livsmiljön för strömlevande arter som öring och flodpärlmussla (starkt hotad).

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor förekommer i hela Sverige. Förutsättningar för höga naturvärden finns i vattendrag med naturlig vattendynamik, naturlighet i omgivningarna och god vattenkvalitet. Naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik med lugna till forsande vattendragssträckor skapar en variation av strandmiljöer och bottnar med förutsättningar för hög biologisk mångfald.

Genom Grimsmåla är Mieån kraftigt rensad. Det finns tydliga rensvallar på båda sidor om vattendraget, men framförallt på den östra sidan i den nedre halvan av området. Rensningen och vallarna gör att kontakten mellan ån och omgivande marker är kraftigt reducerad. Ett flertal högrörter kan ses i strandkanten, så som svalting, kabbeleka, igelknopp, ängsruta, vattenklöver, missne, svärdslilja och fackelblomster. I vattendraget växer hårslinga. Flodpärlmussla finns i området, men ingen föryngring förekommer. Öring har förekommit historiskt, men inte påträffats vid provfisken efter år 2002. Andra naturvårdsintressanta arter som förekommer i eller i anslutning till Mieån är utter (nära hotad), safsa, sandkrypare och ål (akut hotad). Forsärla, strömstare och kungsfiskare (sårbar) häckar i vattensystemet, men är inte noterade inom Grimsmåla.

Bottenfaunan i området har höga eller mycket höga naturvärden. I området är noterat ett flertal sländor, vilka är beroende av vattendraget och av sandig/grusig botten. Typiska arter av sländor som noterats en eller flera gånger de senaste tio åren i Mieån vid Grimsmåla är *Amphinemura*, *sulcicollis*, *Athripsodes sp*, *Baetis muticus*, *Chimarra marginata*, *Isoperla difformis*, *Isoperla grammatica*, *Nemoura avicularis*, *Oecetis testacea* och *Sialis sp*. Flera fynd av dagsländelarven *Baetis liebenauae* (nära hotad) är gjorda i norra delen Mieån inom Grimsmåla.

Gemensamt för flera vattendrag med riklig förekomst av *Baetis liebenauae* är förekomst av cyanobakterien *Nostoc*, en alg som förknippas med goda habitatmässiga och vattenkemiska förhållanden. De individrikaste bestånden av *Baetis liebenauae* har påträffats på 0,3 till 0,7 meters djup vid småsteniga bottnar med gles vattenvegetation, dock oftast i närheten av tät strandvegetation. Arten kräver ett rent och syrgasrikt vatten med högt pH. Verksamheter som försämrar vattenkvaliteten kan utgöra ett hot, framförallt som arten har en mycket fragmenterad förekomstbild.

Den typiska arten tjockskalig målarmussla, rödlistad som starkt hotad, har hittats i södra delarna av Mieån i juni 2021. Bevarandet av arten kräver ett väl fungerande vattendrag.

Bevarandemål

Arealen mindre vattendrag ska vara 0,67 hektar. Mieån i Grimsmåla ska ha en naturliknande flödesdynamik, som innebär att svämplanet återkommande översvämmas, processer med erosion och sedimentation i vattendraget och dess svämplan upprätthålls och att den lägsta vattenföring inte blir för låg för vattendragets fauna. Inga artificiella vandringshinder ska förekomma inom Grimsmåla.

Det ska finnas en naturlig artsammansättning utan inverkan av främmande arter eller fiskstammar. Öringen i ån vara en fungerande värd fisk för vattendragets flodpärlmusslor. Ett gynnsamt bevarandetillstånd för Grimsmålas del av Mieån kräver även att typiska arter så som utter, öring och bäcknejonöga och flera olika typiska arter av sländor återkommande förekommer i området. Den typiska arten flodpärlmussla ska finnas i ett livskraftigt bestånd inom Grimsmåla. Det ska finnas god tillgång på lämpliga livsmiljöer för typiska arter i och i anslutning till vattendraget. Död ved ska förekomma i och vid vattnet. Ån ska inom Grimsmåla kantas av funktionella kantzoner utan eller med bara ett litet inslag av barrträd. Inga invasiva främmande arter ska finnas i kantzonen.

För mindre vattendrag (3260) finns i bilaga 2 en fördjupad beskrivning av bevarandemålet.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för naturtypen mindre vattendrag i Grimsmåla är icke gynnsamt. Livsmiljöer i Grimsmålas del av Mieån är påverkade av kraftig rensning och behöver restaureras.

Förutsättningar saknas att nå gynnsamt bevarandetillstånd så länge vandringshindren och dämningarna kvarstår upp- och nedströms området, då de hindrar bestånden av typiska arter som öring och flodpärlmussla att återhämta sig. Det krävs åtgärder bland annat i form av fria vattenvägar och att indämda och rensade strömsträckor återställs i hela vattenförekomsten.

4030 - Torra hedar

Areal: 0,83 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,41 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Grimsmåla består naturtypen av gräshed med inslag av ljung. Bottenskiktet domineras av väggmossa och i fältskiktet finns bland annat stagg och knägräs. I träd- och buskskiktet, som bitvis är ganska tätt, återfinns björk, ek, en och hassel. Gran har röjts bort vintern år 2016-2017.

Bevarandemål

Områdets torra hedar ska vara minst 1,41 hektar. Gräsmarken ska vara välhävddad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som knägräs och stagg. Gräsmarken ska vara öppen med spridda hagmarksträd, enbuskar och andra buskage i mindre sammanhållna grupper. Inslaget av träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska vara litet.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för Grimsmålas torra hedar bedöms som icke gynnsamt. Trädsiktet behöver glesas ut och främst björk tas bort.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 2,6 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,15 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns väster om vägen, norr om husen, som en något höglänt ”tunga” med gräsmark, enstaka träd, omgiven av fuktäng. Det saknas ytterligare kunskap om gräsmarkens arter.

Bevarandemål

Områdets silikatgräsmarker ska vara minst 0,15 hektar. Gräsmarken ska vara välhävddad och kärlväxtfloran ska karaktäriseras av hävdgynnade arter. Det ska finnas ett begränsat men artrikt träd- och buskskikt. Inslaget av träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska inte förekomma. Typiska arter av kärlväxter ska förekomma allmäntriklig.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för silikatgräsmarken i Grimsmåla bedöms som gynnsamt, men behöver inventeras avseende kärlväxter.

6410 - Fuktängar

Areal: 2,77 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 2,39 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fuktängar förekommer längs mindre vattendrag och har utvecklats genom långvarig hävd. För vissa varianter av naturtypen krävs återkommande översvämningar. Särskilt viktiga parametrar för fuktängar är de som kopplar till naturliga vattenståndsvariationer och flöden, kontinuitet i närmiljön och sidledes konnektivitet. Höga flöden och vattennivåer är viktiga för att hålla undan inväxande sly och buskar och för att tillföra näring och sediment till ängarna. Om vattenföringen saknar variation finns risk för att ängarna växer igen med sly och buskar.

Fuktängarnas hävdade och blöta miljöer gynnar många olika artgrupper till exempel vadarfåglar, groddjur och insekter.

Naturtypen finns i flera delområden i Grimsmåla. Mellan Mieån och gamla Tingsrydsvägen finns en hävdpräglad åmad med såväl blååtäl som starr. Fuktängen i söder omges av torr hed.

Fuktängarna i Grimsmåla har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men är idag delvis igenväxta, främst med pors. Utöver pors finns även björk, al, apel, ask, gran, enbuskar och videarter i träd- och buskskiktet. Av hävdgynnade kärlväxter kan nämnas stagg och hirsstarr.

Även bunkestarr, flaskstarr, fackelblomster, kransmynta, knapptåg, löktåg, ängsruta och ältranunkel är noterade i området. I närområdet växer myrlilja. Öster om gamla Tingsrydsvägen finns en liten fuktäng som hävdas genom slätter med efterbete. Enstaka björk, en, vide, vildapel och hassel står i kanterna. Blåsuga, prästkrage och ängsvädd finns i fältskiktet.

Ohävdarter som älggräs och vecketåg förekommer också.

Bevarandemål

Arealen fuktängar ska vara minst 2,39 hektar. Fuktängen ska vara välhävdad genom slätter eller bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som ängsvädd, prästkrage och hirsstarr. Fuktängen ska vara öppen med ett begränsat inslag av träd och buskar som pors. Inslaget av ohävdarter, till exempel älggräs, som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara litet. Inga invasiva främmande arter ska förekomma. Naturliknande hydrologiska processer i mark och i vattendraget ska påverka fuktängarnas dynamik och struktur.

För fuktängen (6410) finns i bilaga 2 en fördjupad beskrivning av bevarandemålet.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt, då fuktängarna är igenväxta med pors och svagt hävdade. Utebliven årlig svämning påverkar på längre sikt fuktängen mellan Mieån och Gamla Tingsrydsvägen negativt.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 1,87 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,86 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Öster om Gamla Tingsrydsvägen finns en trädbevuxen betesmark med huvudsakligen avenbok och ek, men även lind, tall, bok, asp med flera trädarter. Där står även ett 30-tal hamlade askar (starkt hotad), varav någon grov, samt en hamlad lind i området. Av buskar kan nämnas nyponros, brakved, hassel och hagtorn. I fältskiktet finns bland annat jungfrulin. I området finns också en källa, där det finns rikligt med bäckbräsma. Intill källan har även vätteros noterats.

Direkt väster om Mieån i områdets norra delar finns en ås med en brant östvänd sluttning som är utvecklingsmark mot trädklädda betesmarker. I träd- och buskskiktet, som bitvis är gallrat, finns avenbok, ek, bok, tall, björk, gran och hassel. I fältskiktet finns bland annat blåsippan och gullviva.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 3,36 hektar, varav 1,5 hektar utgör utvecklingsmark. Bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Träd- och buskskiktet ska vara flerskiktat och utgöras av lövträd, tall och buskar av varierande ålder samt med ett stort inslag av gamla, grova individer med håligheter och mulm. Blommande och bärande träd och buskar ska finnas i bryn eller andra solexponerade lägen. Det ska finnas död ved av olika dimensioner, såväl stående som liggande, och i olika nedbrytningsstadier. Minst 30 hamlade ädellövträd, varav flera äldre, samt några yngre efterträdare, ska stå fritt och solexponerat.

Träd, buskar, sly eller ohävsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska inte finnas.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för den trädklädda betesmarken i Grimsmåla bedöms som icke gynnsamt. Åtgärder som hamling, friställning, naturvårdshuggning och röjning, behöver genomföras. I området väster om Mieån behöver även gran och bok tas bort.

9080 - Lövsumpskog

Ny naturtyp: 0,16 ha. Ny areal, naturtypen ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Sumpskogen finns i ett flackt område direkt väster om Mieån. Området är delvis påverkat av gamla öppna diken. Skogen består främst av björk, al, tall, asp, brakved och hassel. Bitvis finns även ett kraftigt graninslag. Det finns gott om död ved. Myrlilja förekommer i kanten mot Mieån.

Det finns även mindre arealer lövsumpskog öster om Vångagylet, med äldre björk och al samt socklar och en del högstubbar.

Bevarandemål

Arealen lövsumpskog ska vara minst 0,16 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd ska påverka dynamik och struktur. Sumpskogen ska omfattas av naturlig hydrologi och grundvattennivå, vilket skapar markfuktighet. Lövträd ska utgöra ett dominerande inslag. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas rikligt med död ved i olika former. Träd med socklar ska förekomma tämligen allmänt. Typiska arter av mossor och lavar, samt fåglar ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för lövsumpskogen i Grimsmåla bedöms som icke gynnsamt. Graninslaget behöver avvecklas och dikens påverkan på lövsumpskogen behöver undersökas och vid behov åtgärdas. En fördjupad naturvärdesbedömning behövs för att utreda om det finns typiska arter och strukturer i området.

1029 - Flodpärlmussla, Margaritifera margaritifera

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Det finns en utbredd men fragmenterad population med flodpärlmussla (starkt hotad) i Mieån. Så långt känt sträcker sig utbredningen från Hakafors vid länsgränsen ner till Hoka naturreservat. Populationen minskar kontinuerligt, något som har pågått åtminstone sedan 1970- talet då det finns dokumentation från pärlfiske och stora mängder döda musslor.

Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbottenar med tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte ska ske. Vattnet får heller inte vara för surt eller näringsrikt. Mussellarverna (glochidierna) lever på gälarna hos öring eller lax. För Mieåns del lever larverna uteslutande på öring eftersom ingen lax förekommer i de delar av ån där musslorna finns. Det parasitiska stadiet varar i cirka nio månader. Därefter gräver de små musslorna ner sig i sand- eller grusbotten. Under åren i bottenstrat är det nödvändigt med genomströmning av friskt vatten för andning och filtrering av näring.

Spridning av musslor sker huvudsakligen inom det aktivitetsområde som utnyttjas av småöringar, vilket innebär att dessa behöver kunna röra sig i vattendraget för att musslorna ska spridas. Öringungar behöver förekomma i tätheter högre än 5 ungar/100m² för att musslorna ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd. Flodpärlmusslor kan bli mycket gamla. I norra Sverige har man hittat individer på upp till 280 år, vilket innebär att det kan finnas en stor utdöendeskuuld. Det kan ta lång tid innan bestånd helt dör ut även om förutsättningarna har ändrats för en längre tid sedan.

I Mieån innebär de låga tätheterna av öring, tillsammans med obefintliga möjligheter till migration i vattendraget att beståndet kommer att dö ut om inga åtgärder vidtas. Ett tjugotal musslor finns inom Grimsmåla, men ingen föryngring har konstaterats i området eller inom resten av vattendraget trots återkommande inventeringar. Färgtal, grumling och igenslamning är lägre än i många jämförbara vattendrag och borde ge goda förutsättningar för såväl öring som musslor. Däremot är Mieån kraftigt påverkad av flera dammar vilka har inverkan på vattenflödet och hindrar fisk från att vandra. Ån är också till stora delar rätad och rensad vilket begränsar andelen livsmiljöer för musslor och öring.

Bevarandemål

Flodpärlmusslan ska finnas i en livskraftig population inom Grimsmåla. Naturtypen mindre vattendrag (3260) inom hela vattenförekomsten Mieån: Långasjön-Mien (MS_CD: WA79537105) behöver ha gynnsamt bevarandetillstånd för att det ska vara möjligt att nå målet om en livskraftig population för flodpärlmussla.

För flodpärlmussla finns i bilaga 2 en fördjupad beskrivning av bevarandemålet.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för flodpärlmussla i Grimsmåla är icke gynnsamt. Det saknas dokumenterad förnyring, vilket indikerar snar utrotning. Ett gynnsamt bevarandetillstånd för flodpärlmussla kräver att öringstammen i vattenförekomsten återhämtar sig och når upp i tillräckliga tätheter så att flodpärlmusslan kan förnyra sig. Livsmiljöer i vattenförekomsten, som idag är påverkade av indämning och rensning, behöver restaureras. Skyddet av Mieån behöver stärkas så att åns kärnvärden bevaras långsiktigt.

1355 - Utter, Lutra lutra

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

En vuxen utter är mellan 90 och 120 cm lång, inklusive svansen, och väger normalt mellan 5 och 10 kg. Som hos de flesta mårddjur är hanen större än honan. För ett livskraftigt bestånd av utter krävs stora områden med mer eller mindre sammanhängande vattensystem. Uttern har förhållandevis stora hemområden. Honornas omfattar ungefär 28 kilometer strandlängd och vuxna hanars nästan det dubbla. Hemområden kan variera i storlek beroende på topografi och individuella egenskaper. För utterhanar påverkas områdenas storlek också av närvaron av andra uttrar, särskilt andra hanar. Mellan könen kan hemområden överlappa och en hanes hemområde kan således omfatta en eller flera honors.

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året om och där det finns platser där uttern kan vila ostört och föda upp sina ungar. Uttern jagar främst i strömmande, förhållandevis grunda vatten. Torrfåror, vid exempelvis kraftverk, får konsekvenser för fiskfaunan och påverkar i sin tur uttern. Födan består mestadels av fisk, men de äter även grodor, kräftor, större insekter, fåglar och mindre däggdjur. En vuxen utter konsumerar föda motsvarande

1–1,5 kilo fisk per dag. Uttern är känslig för miljögifter. Den har relativt goda möjligheter att sprida sig om det finns tillgång på lämpliga vatten. Ensamma uttrar kan förflytta sig mycket långa sträckor. Uttern är rödlistad som nära hotad (år 2020).

En inventering som utfördes i Sverige vintern 1975–76 antydde att situationen för uttern i stora delar av landet var ytterst allvarlig. Inventeringar utförda under 1990-talet och framåt visar dock på en återhämtning av utterbeståndet i både antal och utbredning. Inventeringen av utter följdes upp 2007/2008 och visade på fortsatt positiv trend för uttern. Inga spår hittades dock i Mieån vid inventering år 1983, 1991 eller 2000. År 2007/2008 hittades spår endast vid Långasjön. Sedan 2018 finns ett knappt 10-tal fynd rapporterade i Artportalen, spritt längs hela Mieån, vilket tyder på att uttern förekommer i området.

Bevarandemål

Utter ska återkommande finnas i Grimsmåla, vilket förutsätter en livskraftig population längs Mieån. Utterns utbredningsområde ska inte minska och Grimsmålas del av Mieån ska bidra till god livsmiljö för utter. Naturtypen mindre vattendrag (3260) inom hela vattenförekomsten Mieån: Långasjön-Mien (MS_CD: WA79537105) behöver ha gynnsamt bevarandetillstånd för att det ska vara möjligt att nå målet om en livskraftig population för utter. Uttrar ska på ett säkert sätt kunna passera under större korsande vägar, för att minska risken för trafikdödade djur. Vattenkemin ska vara god och inga miljögifter ska utgöra ett hot mot uttern.

För utter finns i bilaga 2 en fördjupad beskrivning av bevarandemålet.

Bevarandetillstånd

Gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv bedöms på biogeografisk nivå i rapportering till EU (Naturvårdsverket, 2020) som gynnsam, otillräcklig eller dålig. Sverige anger även trend för utvecklingen.

Tillståndet för utpekade arter och naturtyper inom Natura 2000-området anges i bevarandeplanen som gynnsamt eller icke gynnsamt.

Bevarandetillståndet för utter i Grimsmåla bedöms som icke gynnsamt. Ett gynnsamt bevarandetillstånd för utter kräver fria vattenvägar och en naturliknande hydrologisk regim. Miljöer i vattenförekomsten, som idag är påverkade av indämning och rensning, behöver restaureras. Skyddet av Mieån behöver stärkas så att åns kärnvärden bevaras långsiktigt.

Dokumentation

- ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- ArtDatabanken. 2021. www.artfakta.se.
- ArtDatabanken. 2021. www.artportalen.se.
- Berg, Andersson, Bark. 2019. Hydromorfologiskt åtgärdsprogram för Mieån och Påkamålabäcken, GRIP on LIFE's rapportserie 2019:3.
- Havs och Vattenmyndigheten. 2017. Sötvattenanknutna Natura 2000-värden känslighet för hydromorfologisk påverkan i vattendrag- Underlag till bedömningar i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningar, ansökningar om Natura 2000-tillstånd och miljöanpassning av vattenkraften. Rapport 2017:15.
- Havs och Vattenmyndigheten. 2020. Åtgärdsprogram för Flodpärlmussla. Rapport 2020:19.
- Havs och Vattenmyndigheten. 2021. Arbetssätt för systematisk naturvård inom Natura 2000-nätverket, Adaptiv förvaltning för förbättring av status hos naturtyperna för svämlövsogor. Dnr HaV 1337-20.
- Havs och Vattenmyndigheten. 2021. Vägledning för länsstyrelsernas översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för omprövning av vattenkraft.
- Jonsson, L. 1995. Effects of restoration on wooded meadows in southeastern Sweden. Department of Ecology, Lund
- Jordbruksverket. 2022. Ängs- och betesmarksinventering, <https://etjanst.sjv.se/tuvaut/>
- Karlshamns kommun. 2019. Emåförbundet, Peter Johansson, Thomas Nydén. Uppdaterad plan för restaurering av Mieån – detaljstudie av fem åtgärdslokaler.
- Karlshamns kommun. 2021. Emåförbundet, Peter Johansson, Thomas Nydén. UTKAST Mieån – Grimsåla, Fördjupad studie avseende förslag på restaureringsåtgärder vid Grimsåla, område 4A. Opublicerat material.
- Lantmäteriet. 1822. Enskifteskarta. Digitalt material
- Länsstyrelsen Blekinge. 1979. Reservatsbeslut och skötselplan för naturreservatet Grimsåla
- Länsstyrelsen Blekinge. 2006. Basinventering av skog i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter. Skog PC. Opublicerat material
- Länsstyrelsen Blekinge. 2009. Stormusslor i Blekinge län – sammanställning och analys av inventeringar från 1958 till 2008. Rapport 2009:9.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2010. Beslut om ändring och utvidgning av naturreservatet Grimsåla i Karlshamns kommun samt ny skötselplan
- Länsstyrelsen Blekinge. 2015. Vattenanknutna kulturmiljöer vid Mieån. Rapport 2015:13.
- Länsstyrelsen Blekinge. 2017. Bottenfauna i Blekinge län 2017. Undersökning av 22 lokaler i vattendrag. Rapport 2017:26
- Länsstyrelsen Blekinge. 2018. Bottenfauna i Blekinge län 2018 Undersökning av 12 lokaler i vattendrag. Rapport 2018:30
- Länsstyrelsen Blekinge. 2020. Opublicerad. Bottenfauna i Blekinge län 2020
- Länsstyrelsen Gävleborg. 2013. Application of the Building Block Methodology to the Dalälven project. Rapport 2013:11.
- Länsstyrelsen Skåne. 2013. Uppföljning av gräsmarker inom statligt skyddade områden. Inventering av typiska arter kärlväxter i betesmarker och slåtterängar 2013. Rapport 2013:12.
- Naturvårdsverket. 2003. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar 2, 3 & 4.
- Naturvårdsverket. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av utter (Lutra lutra). Författare Bisther, M. & Aronson, Å. Rapport 5614.
- Naturvårdsverket. 2007. Manual för basinventering av skogshabitat (fältinventering).
- Naturvårdsverket. 2010. Manual för uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden. 310-5279-05-NS.
- Naturvårdsverket. 2010. Manual för uppföljning av vattendrag i skyddade områden. 310-5279-05-NS.
- Naturvårdsverket. 2011. Flodpärlmussla Margaritifera margaritifera. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10.

- Naturvårdsverket. 2011. Utter *Lutra lutra*. Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. NV-01162-10.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Naturvårdsverket. 2012. Manual för uppföljning av skog i skyddade områden. NV-08152-11.
- Naturvårdsverket. 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Naturvårdsverket. 2014. Riktlinjer och vägledning för länsstyrelsernas arbete med bevarandeplaner och för reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder för Natura 2000-områden (inklusive 8 bilagor).
- Naturvårdsverket. 2017. Förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden. Handbok 2017:1.
- Naturvårdsverket. 2020. Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv- resultatfrån rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018.
- Redondo M A. 2018. SLU. Invasion of forest *Phytophthora* species in Sweden.
- Rikets allmänna kartverk. 1915-1919. Häradsekonomiska kartan, Blekinge Ringamåla (17). Länsstyrelsens arkiv, Karlskrona
- Skogsstyrelsen. 1995. Sumpskog. Objekt ID: 030488081
- Skogsstyrelsen. 2003. Naturvärdesobjekt. Ärendebeteckning: N 2096-2003
- Svensk Naturförvaltning AB, 2009. Uppföljning av naturskyddade gräsmarker – Västra Götalands län 2008. Rapport 2009:49.
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) 2021. Databasen för provfiske i vattendrag – SERS. www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/databaser/elfiskeregistret/.
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) 2021. Miljödata MVM, en webbtjänst med mark-, vatten- och miljödata. www.miljodata.slu.se/MVM/.
- Trädportalen. 2016. www.tradportalen.se (uttag 2016-10-11). Data finns numer i Artportalen.se.
- Upplandsstiftelsen. 2016. EKOLOGISK LANDSKAPSPLANERING vid Nedre Dalälven. Rapport 2016/1.
- VISS. Vatteninformationssystem. 2021. www.viss.lansstyrelsen.se. Mieån: Långasjön – Mien. Vattenförekomst MS_CD: WA79537105 VISS EU_CD: SE624418-144225.

Bilagor

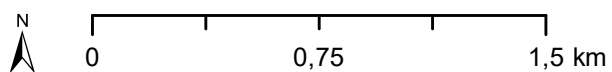
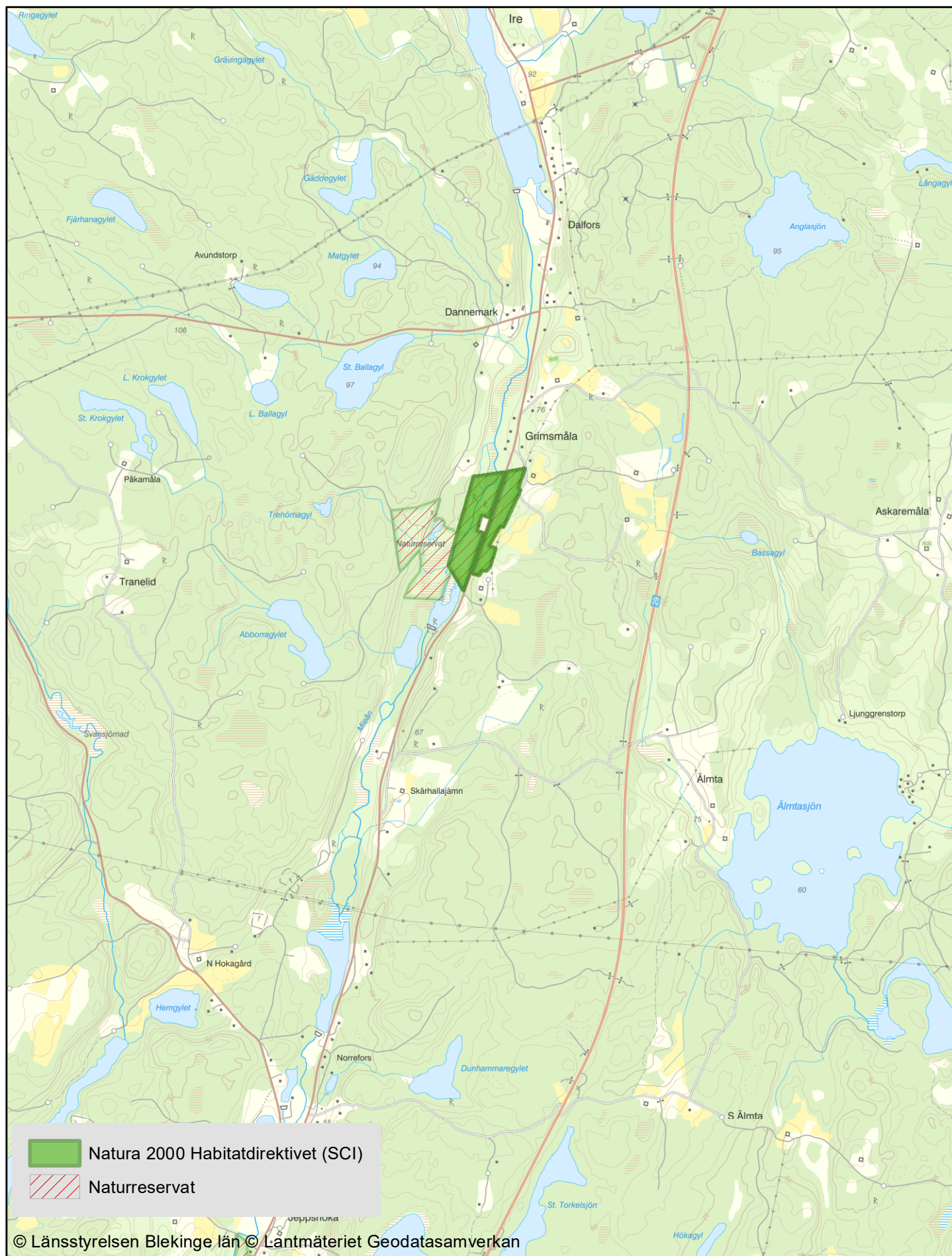
Bilaga 1. Områdeskarta

Bilaga 2. Fördjupad beskrivning av bevarandemål för sötvattenanknutna arter och naturtyper

Natura 2000 - SE0410122 Grimsmåla

Kartskala 1:25 000

Art/naturtyp	Bevarandemål	Fördjupad beskrivning
mindre vattendrag 3260	Arealen mindre vattendrag ska vara minst 0,67 hektar.	
	Mieån i Grimsmåla ska ha en naturliknande flödesdynamik, som innebär att svämplanet återkommande översvämmas, processer med erosion och sedimentation i vattendraget och dess svämplan upprätthålls och att den lägsta vattenföring inte blir för låg för vattendragets fauna.	Vattendragets svämplan ska återkommande översvämmas och torka ut, vilket skapar störning som gynnar biologisk mångfald. Länsstyrelsens bedömning är att hela svämplanet behöver översvämmas uppskattningsvis 25 dagar årligen, tidigt under vegetationsperioden för att hålla undan föryngring av gran samt upprätthålla den störning som behövs för att bevara svämplanets biologiska mångfald. Vilket flöde detta motsvarar beror bland annat på reglering och graden av rensning i vattendragets fåra.
		Reglering som leder till för små eller kortvariga högflödesperioder, liksom ett statistiskt flöde försvårar möjligheten att upprätthålla gynnsamt tillstånd för vattendraget. En höjning av medellåg-vattenföringen jämfört med naturliga förhållanden kan innebära positiva effekter för vattendraget och dess arter genom att extremt låga flöden undviks.
		Flödet i vattendraget får inte förändras på ett sådant sätt att det skadar typiska arter som flodpärlmussla, tjockskalig målamussla, utter och öring. Länsstyrelsens bedömning är att detta motsvarar som lägst <i>god</i> status för parametern <i>flödets förändringstakt i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25).
		Det ska finnas tillräckligt med bottenar med god genomströmning av syrerikt vatten och lämpligt bottensubstrat för flodpärlmussla och annan bottenfauna. Enligt länsstyrelsens bedömning motsvarar detta som lägst <i>god</i> status för parametern <i>specifik flödeseffekt i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25).
		Vattenföringen får aldrig bli så låg att det skadar typiska arter som flodpärlmussla, utter och öring. Vilket flöde detta motsvarar beror bland annat på vattentemperatur och syremättnad i vattnet.
	Inga artificiella vandringshinder ska förekomma inom Grimsmåla.	Det ska finnas effektiva passager för djur och växter till anslutande vattensystem och svämplan. Enligt länsstyrelsens bedömning motsvarar detta <i>hög</i> status för parametern <i>konnektivitet i uppströms och nedströms riktning i vattendrag</i> och som lägst <i>god</i> status för parametern <i>konnektivitet i sidled till närområde och svämplan i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25).
Det ska finnas en naturlig artsammansättning utan inverkan av främmande arter eller fiskstammar. Öringen i ån vara fungerande värd fisk för vattendragets flodpärlmusslor.	Främmande arter får inte förekomma. Inte heller främmande öringsstammar om dessa inte har visats kunna fungera väl som värd fisk för Mieåns bestånd av flodpärlmussla.	
Ett gynnsamt bevarandetilstånd för Grimsmålas del av Mieån kräver även att typiska arter så som utter, öring och bäcknejonöga och flera olika typiska arter av sländor återkommande förekommer i området.	Länsstyrelsens bedömning är att de typiska arternas krav på livsmiljön motsvarar som lägst <i>god ekologisk status</i> (HVMFS 2019:25). Länsstyrelsens bedömning är även att bevarandemålet motsvarar <i>hög</i> status för kvalitetsfaktorerna <i>bottenfauna i vattendrag</i> och <i>fisk i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25).	

	Den typiska arten flodpärlmussla ska finnas i ett livskraftigt bestånd inom Grimsmåla.	En livskraftig population av flodpärlmussla innebär en fördelning där >20 % av beståndet är <50 millimeter och >0 % är <20 millimeter, samt att det totala antalet individer är >500.
	Det ska finnas god tillgång på lämpliga livsmiljöer för typiska arter i och i anslutning till vattendraget.	Vattendraget ska vara naturliknande avseende rätning och rensning, samt innehålla nödvändiga strukturer. Enligt länsstyrelsens bedömning motsvarar detta som lägst <i>god</i> status för kvalitetsfaktorn <i>morfologiskt tillstånd i vattendrag</i> med de underliggande paramterarna; <i>vattendragsfårans form, vattendragets planform, vattendragsfårans bottensubstrat, död ved i vattendraget, strukturer i vattendraget, vattendragsfårans kanter, vattendragets närområde</i> samt <i>svämplanets strukturer och funktion i vattendraget</i> (HVMFS 2019:25). Länsstyrelsens bedömning är även att andelen finkornigt (<1 mm) oorganiskt material i bottensubstratet ska vara <25%.
	Död ved ska förekomma i och vid vattnet.	
	Ån ska inom Grimsmåla kantas av funktionella kantzoner utan eller med bara ett litet inslag av barrträd. Inga invasiva främmande arter ska finnas i kantzonen.	

Art/naturtyp	Bevarandemål	Fördjupad beskrivning
fuktäng 6410	Arealen fuktäng ska vara minst 2,39 hektar.	
	Fuktängen ska vara välhävdad genom slätter eller bete.	Fuktängen ska vara väl avbetad eller slagen och efterbetad vid vegetationsperiodens slut. Rätt djurslag och antal är avgörande för god hävd. Fel djurslag är känsligt i fuktiga marker och rätt antal ger lämpligt betstryck och minskar risken för markskador.
	Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som ängsvädd, prästkrage och hirsstarr.	Typiska arter av kärlväxter ska finnas i minst 50 % av provytorna.
	Fuktängen ska vara öppen med ett begränsat inslag av träd och buskar, som pors.	Krontäckningen av träd ska vara högst 20 %. Täckningsgraden av igenväxningsvegetation med buskar och småträd under tre meter är mindre än 5 %.
	Inslaget av ohävsarter, till exempel älggräs, som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara litet. Inga invasiva främmande arter ska förekomma.	Negativa indikatorarter av kärlväxter ska finnas i högst 10 % av provytorna.
	Naturliknande hydrologiska processer i mark och i vattendraget ska påverka fuktängens dynamik och struktur.	Fuktängen ska återkommande översvämmas och torka ut, vilket skapar störning som gynnar biologisk mångfald. Länsstyrelsens bedömning är att hela fuktängen behöver översvämmas uppskattningsvis 25 dagar årligen, tidigt under vegetationsperioden för att hålla undan föryngring av gran samt upprätthålla den störning som behövs för att bevara fuktängens biologiska mångfald. Vilket flöde detta motsvarar beror bland annat på reglering och graden av rensning i vattendragets fåra.

Art/naturtyp	Bevarandemål	Fördjupad beskrivning
flodpärlmussla 1029	Flodpärlmussla ska finnas i en livskraftig population inom Grimsmåla.	En livskraftig population av flodpärlmussla innebär en fördelning där >20 % av beståndet är <50 millimeter och >0 % är <20 millimeter, samt att det totala antalet individer är >500.
	Naturtypen mindre vattendrag (3260) inom hela vattenförekomsten <i>Mieån: Långasjön-Mien</i> (MS_CD: WA79537105) behöver ha gynnsamt bevarandetilstånd för att det ska vara möjligt att nå målet om en livskraftig population för flodpärlmussla.	Se fördjupad beskrivning av bevarandemål för mindre vattendrag (3260). Bevarandemålen behöver nås inom hela vattenförekomsten <i>Mieån: Långasjön-Mien</i> (MS_CD: WA79537105).
		Enligt länsstyrelsens bedömning motsvarar flodpärlmusslans krav på vattenkvalitet som lägst <i>hög</i> status för kvalitetsfaktorn <i>näringsämnen i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25) inom vattenförekomsten. Bedömningen är även att färgtalets medelvärde under högflöden ska vara <80 mg Pt/l, grumligheten ska vara <1 FNU i medelvärde vid vårflod, halten nitrat NO3 <125 µg/l och oorganiskt aluminium <30 µg/l.
		Enligt länsstyrelsens bedömning motsvarar flodpärlmusslans krav på pH som lägst <i>god</i> status för parametern <i>försurning i vattendrag</i> (HVMFS 2019:25). pH skall vara ≥6,2 inom vattenförekomsten.
		Tätheten av öringungar, som fungerar som värd fisk för åns flodpärlmusslor, behöver vara >5/100 m ² i vattenförekomsten.

Art/naturtyp	Bevarandemål	Fördjupad beskrivning
uttar 1355	Utter ska återkommande finnas i Grimsmåla, vilket förutsätter en livskraftig population längs Mieån.	Spår av utter eller andra observationer ska årligen förekomma i området mellan sjön Mien och Södra Hoka.
	Utterns utbredningsområde ska inte minska och Grimsmålas del av Mieån ska bidra till god livsmiljö för utter.	
	Naturtypen mindre vattendrag (3260) inom hela vattenförekomsten <i>Mieån: Långasjön-Mien</i> (MS_CD: WA79537105) behöver ha gynnsamt bevarandetilstånd för att det ska vara möjligt att nå målet om en livskraftig population för utter.	Se fördjupad beskrivning av bevarandemål för mindre vattendrag (3260). Bevarandemålen behöver nås inom hela vattenförekomsten <i>Mieån: Långasjön-Mien</i> (MS_CD: WA79537105).
		Uttern jagar främst i strömmande och förhållandevis grunda vatten. Torrfåror, vid exempelvis vattenkraftverk, får konsekvenser för fiskfaunan och påverkar i sin tur uttern. Vattenföringen i vattenförekomsten får aldrig bli så låg att det skadar fisk som utgör utterns föda. Vilket flöde detta motsvarar beror bland annat på vattentemperatur och syremättnad i vattnet.
	Uttrar ska på ett säkert sätt kunna passera under större korsande vägar, för att minska risken för trafikdödade djur.	Broar över ån och dammar, som tvingar upp uttern på vägar, ska alla ha väl fungerande utterpassager.
	Vattenkemin ska vara god och inga miljögifter ska utgöra ett hot mot uttern.	Minskade utsläpp av miljögifter, speciellt organiska klorerade föreningar är nödvändigt.